

Sygn. akt I ACa 868/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Kaźmierczak
Sędziowie:	SA Mariola Głowacka SA Jerzy Geisler / spr. /
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **G. R.**

przeciwko **J. K.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 17 grudnia 2015 r., sygn. akt I C 13/14

1. **apelację oddala,**

2. **zasądza od powoda na rzecz pozwanej 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.**

SSA M. Głowacka SSA M. Kaźmierczak SSA J. Geisler

Sygn. akt I ACa 868/16

UZASADNIENIE

Powód G. R. wystąpił z pozwem przeciwko pozwanej J. F., w którym domagał się zasądzenia od pozwanej na jego rzecz kwoty 217.000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu żądania powód podał, że wraz z pozwaną żyli w konkubinacie od 2001 r. do 2009 roku. Środki pieniężne na utrzymanie domu zarabiał powód, który prowadził własną działalność gospodarczą. W trakcie konkubinatu pozwana nabyła lokal mieszkalny położony w Ś. przy ul. (...). Na poczet nabycia

tego lokalu powód uiścił kwotę 5.000 zł. Raty kredytu spłacane były ze środków pieniężnych zarobionych przez powoda. Wartość tego lokalu powód szacuje na kwotę 60.000 zł. Lokal był przez pozwaną wynajmowany od 2005 r. do 2010 r. a zysk z tego tytułu opiewał na kwotę co najmniej 200 zł. miesięcznie. Powód domaga się zatem rozliczenia pożytków za ten okres w kwocie 12.000 zł.

Ponadto w czasie trwania konkubinatu powód zakupił ładowarkę teleskopowa (...) rok produkcji 1999 o wartości ok. 100.000 zł. oraz koparko-ładowarkę marki

C. 3 CX, rok produkcji 2000, o wartości ok. 120.000 zł. Raty związane z nabyciem maszyn spłacane były przez powoda. Obecnie wartość maszyn to 30.000 zł. ładowarka teleskopowa i 40.000 zł. koparka – łącznie 70.000 zł.

Powód zakupił również ubijarkę do gruntu rok produkcji 2007, o wartości 5.000 zł. Obecnie jej wartość wg powoda to 1.000 zł.

W celu rozliczenia prac budowlanych, które wykonywał powód, otrzymał on od G. T. pojazd marki D. (...) o wartości 5.000 zł. Pojazd znalazł się w posiadaniu pozwanej, aktualna wartość pojazdu to 2.000 zł.

Środki pieniężne na zakup w/w rzeczy pochodziły od G. R., który w okresie trwania związku stron faktycznie prowadził działalność gospodarczą przynoszącą wysokie dochody. Obecnie powód nie posiada żadnej z w/w rzeczy.

Od września 2009 r. do końca grudnia 2012 r. pozwana korzystała z ładowarki teleskopowej oraz koparko-ładowarki. Powód domaga się zwrotu pożytków, które pozwana uzyskała z tytułu korzystania z maszyn, na podstawie art. 225 kc w zw. z art. 224 § 2 kc. Wartość tych pożytków wg powoda to kwota 72.000 zł, obliczona w ten sposób, że średni miesięczny przychód z korzystania z jednej maszyny to 1.000 zł., w ciągu trzech lat przychód to kwota 36.000 zł. – łącznie z dwóch maszyn 72.000 zł.

Przedstawiając powyższe okoliczności powód domagał się zasądzenia od pozwanej na jego rzecz kwoty 217.000 zł., jako podstawę prawną roszczenia wskazując przepis art. 405 kc.

Pozwana J. F. z d. F. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego w wysokości 14.400 zł.

W uzasadnieniu pozwana przyznała, iż w okresie wskazanym przez powoda pozostawała z nim w nieformalnym związku, z którego strony posiadają wspólne małoletnie dziecko. Jednakże zaprzeczyła wszelkim pozostałym okolicznościom przywołanym przez powoda, a w szczególności temu, że powód prowadził wysokodochodową działalność gospodarczą w branży budowlanej. To pozwana od 15.09.2006 r. prowadziła działalność gospodarczą, a przed tym pracowała zawodowo osiągając z tego tytułu dochody. Wszelkie zakupy tak sprzętu jak i nieruchomości dokonywane były w ramach umów leasingowych lub kredytów hipotecznych, spłacanych od początku do chwili obecnej li tylko przez pozwaną z jej majątku odrębnego. Nie jest prawdziwe oświadczenie powoda jakoby to on zapłacił zaliczkę na zakup mieszkania.

Poza tym mieszkanie zostało zakupione za kredyt hipoteczny. Pozwany nigdy w czasie związku z pozwaną nie prowadził działalności gospodarczej we własnym imieniu i na własną rzecz. Na wiele lat przed rozstaniem z pozwaną powód borykał się z problemem alkoholowym. Powód sporadycznie pomagał przy wykonywaniu niektórych zleceń, jednakże w żaden sposób nie można uznać, że dokonywał jakichkolwiek czynności faktycznych w imieniu pozwanej. Powód w swych wyliczeniach „zapomniał” uwzględnić okres odbywania przez niego kary pozbawienia wolności, kiedy to jedynie na pozwanej ciążył obowiązek utrzymania rodziny, w tym dzieci powoda z poprzedniego związku. Powód dokonując wyliczeń zaprezentowanych w pozwie w zupełności pominął kwestie związane z codziennym utrzymaniem siebie, pozwanej oraz dzieci, które z nimi zamieszkiwały.

W piśmie procesowym z dnia 13.09.2015 r. (k. 296 – 298) pełnomocnik powoda oświadczył, że w zakresie ubijarki do gruntu oraz pojazdu marki D. (...) powód cofa pozew.

Ostatecznie na rozprawie w dniu 3.12.2015 r. powód wniósł o uwzględnienie żądania w całości i zasądzenie kosztów, zaś pozwana wniosła o jego oddalenie i zasądzenie kosztów.

Wyrokiem z dnia 17.12.2015 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu. Ustalenia faktyczne i motywy prawne wyroku Sąd Okręgowy przedstawił w uzasadnieniu na piśmie na kartach 683-691.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód G. R. i pozwana J. K. (wówczas F.) byli ze sobą w nieformalnym związku od 2001 r. do końca 2009 r., przy czym zamieszkiwali razem i prowadzili wspólne gospodarstwo domowe od połowy 2006 roku. W czasie trwania tego związku powód nie był nigdzie stale zatrudniony. W okresie od 15.10.1999 roku do 21.02.2003 r. prowadził Zakład (...), który figurował w Ewidencji działalności gospodarczej, prowadzonej do dnia 27 października 2011 r. przez Burmistrza Ś. pod nr ewid. (...).

Pozwana J. K. od 2001 r. pracowała zawodowo a od 15.09.2006 r. do 2.10.2013 r. prowadziła działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Budowlane (...) a następnie pod nazwą Usługi (...).

(dowód: zeznania świadków:

- J. B. k 183v – 184,
- K. R. (1) k 184,
- M. Z. k. 185,
- M. S. (1) k. 185v,
- K. G. k. 216,
- S. M. k. 216,
- K. C. 00:47:17 do 01:09:51 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- D. C. 01:10:58 do 01:36:44 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- M. S. (2) 00:04:23 - 00:24:10 rozprawy z dnia 2.06.2015 r.,
- R. M. (1) 00:27:12 - 00:34:50 rozprawy z dnia 2.06.2015 r.,
- B. Ł. 00:37:52 - 50:24:09 rozprawy z dnia 2.06.2015 r.,
- M. L. 00:02:49 do 00:18:39 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.,
- zeznanie powoda G. R. 00:21:01 do 01:17:17 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.,
- zeznanie pozwanej J. K. 01:19:21 do 02:01:26 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.,
- pismo Urzędu Miasta w Ś. z dnia 14.09.2015 r. k. 292,
- świadectwa pracy i umowy o pracę k. 146-156, 552-563,

- zaświadczenie o zmianie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej k. 574,
- wydruk z (...) pozwanej k. 314).

Dnia 23.05.2005 r. pozwana nabyła lokal mieszkalny położony w Ś. przy ul. (...) za cenę 27.000 zł.

Przed zawarciem umowy sprzedaży lokalu wpłaciła na poczet ceny nabycia zaliczkę w kwocie 7.000 zł. w dniu 13.12.2004 r. Na uiszczenie pozostałej ceny zaciągnęła w (...) Bank (...) S.A. kredyt hipoteczny w kwocie 8.350 CHF. Spłata kredytu, zgodnie z umową, następowała w drodze potrącania przez bank swoich wierzytelności z tytułu udzielonego kredytu z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego kredytobiorcy.

(dowód:

- akt notarialny – umowa sprzedaży k. 576 – 577,
- pismo k. 116 (575),
- umowa kredytu mieszkaniowego „Własny ką” hipoteczny k. 117 – 120,
- zeznania świadków – K. R. (1) k. 184,
- K. C. 00:47:17 do 01:09:51 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- D. C. 01:10:58 do 01:36:44 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- M. S. (2) 00:04:23 - 00:24:10 rozprawy z dnia 2.06.2015 r.,
- zeznanie pozwanej J. K. 01:19:21 do 02:01:26 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.),

Przy wykonywaniu prac związanych z działalnością gospodarczą pozwanej wykorzystywane były specjalistyczne maszyny: koparko-ładowarka i ładowarka teleskopowa. Sprzęt ten nie stanowił własności pozwanej, lecz był przedmiotem umów leasingu zawartych przez pozwaną z firmą (...) SA oraz (...) SA. Czynsz za korzystanie z maszyn spłacany był przez pozwaną z dochodów uzyskiwanych przez nią prowadzonej działalności gospodarczej. Umowa, której przedmiotem leasingu była koparko-ładowarka (...) 3CX została zakończona i rozliczona w dniu 17.09.2013 r. Ładowarka teleskopowa została przez pozwaną sprzedana w 2011 r., po generalnym remoncie.

(dowód:

- aneks do umowy leasingu operacyjnego nr (...) k. 139-141,
- protokół zdawczo-odbiorczy k. 143,
- ugoda 5/08/08/UW k. 158,
- aneks do umowy leasingu operacyjnego nr (...) k. 318-319,
- faktury k. 320 - 400,
- faktury dotyczące napraw k. 423 – 533,
- pismo (...) SA najmu z 17.09.2013 r. k. 334,

- zeznanie pozwanej J. K. 01:19:21 - 02:01:37 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.).

Firma pozwanej w ramach prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, wykonywała usługi powyższym sprzętem na rzecz różnych podmiotów. Do obsługi maszyn i wykonywania prac pozwana zatrudniała pracowników, zdarzało się również, że prace te wykonywał powód. G. R. nie był jednak formalnie zatrudniony przez pozwaną, za wykonywaną pracę nie pobierał wynagrodzenia. Rozmowy z kontrahentami przeprowadzała pozwana, ale także rozmowy takie przeprowadzał powód.

(dowód: zeznania świadków –

- J. B. k 183v – 184,
- K. R. (1) k 184 – 185,
- M. Z. k. 185,
- M. S. (1) k. 185v,
- R. B. k. 215v,
- K. G. k. 216,
- S. M. k. 216v – 217,
- G. T. 00:05:27 - 00:20:45 rozprawy z dnia 5.02.2015 r.,
- R. M. (2) 00:23:33 - 00:39:54 rozprawy z dnia 5.02.2015 r.,
- T. Ś. 00:05:37 - 00:15:44 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- R. S. 00:17:51 - 00:45:48 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- K. C. 00:47:17 do 01:09:51 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- D. C. 01:10:58 do 01:36:44 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- T. F. 01:39:28 - 01:46:20 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- M. S. (2) 00:04:23 - 00:24:10 rozprawy z dnia 2.06.2015 r.,
- zeznanie powoda G. R. 00:21:01 do 01:17:17 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.,
- zeznanie pozwanej J. K. 01:19:21 do 02:01:26 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.).

Powód G. R. miał problemy z alkoholem, ograniczoną władzę rodzicielską nad dziećmi z poprzedniego związku poprzez nadzór kuratora sądowego.

Nadzór ten był sprawowany w latach 2007 – 2010. Podczas sprawowania przez kuratora sądowego nadzoru powód nadal nadużywał alkoholu, zdarzało się też, że bywał pod wpływem alkoholu podczas wykonywania pracy sprzętem.

Przeciwko powodowi toczyło się postępowanie karne w sprawie kierowania przez niego koparki w stanie po spożyciu alkoholu.

(dowód: zeznania świadków:

- J. B. k 183v – 184,
- T. Ś. 00:05:37 - 00:15:44 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- R. S. 00:17:51 - 00:45:48 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- K. C. 00:47:17 do 01:09:51 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- D. C. 01:10:58 do 01:36:44 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- zeznanie powoda G. R. 00:21:01 do 01:17:17 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.,
- zeznanie pozwanej J. K. 01:19:21 do 02:01:26 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.).

Pod wpływem alkoholu powód był agresywny wobec pozwanej, w 2007 r. była założona niebieska karta, zdarzało się, że w mieszkaniu stron interweniowała policja, rodzina pozwanej. Powód bywał też agresywny na budowach, na których prace wykonywała firma pozwanej, pod wpływem alkoholu awanturował się z pracownikami i kontrahentami.

(dowód: zeznania świadków:

- K. C. 00:47:17 do 01:09:51 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- D. C. 01:10:58 do 01:36:44 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- M. S. (2) 00:04:23 - 00:24:10 rozprawy z dnia 2.06.2015 r.,
- R. M. (1) 00:27:12 - 00:34:50 rozprawy z dnia 2.06.2015 r.,
- B. Ł. 00:37:52 - 50:24:09 rozprawy z dnia 2.06.2015 r.,
- zeznanie pozwanej J. K. 01:19:21 do 02:01:26 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.).

We wspólnym gospodarstwie domowym oprócz stron pozostawały małoletnie dzieci powoda a także ich wspólne dziecko, które urodziło się (...) W okresie od lutego do sierpnia 2009 r. powód przebywał w Zakładzie Karnym, w którym odbywał orzeczoną karę pozbawienia wolności. Dziećmi powoda: K. R. (2) i K. R. (3) opiekowała się wówczas pozwana, której powód udzielił co do tego pisemnego upoważnienia.

(dowód: zeznania świadków:

- K. C. 00:47:17 do 01:09:51 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- D. C. 01:10:58 do 01:36:44 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- zeznanie powoda G. R. 00:21:01 do 01:17:17 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.,
- zeznanie pozwanej J. K. 01:19:21 do 02:01:26 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.).

W czasie trwania konkubinatu strony zamieszkiwały w mieszkaniu powoda położonym przy ul. (...), obok mieszkania nabytego przez pozwaną. W tym czasie w mieszkaniu tym został przeprowadzony generalny remont sfinansowany z dochodów uzyskiwanych przez firmę pozwanej.

(dowód: zeznania świadków:

- J. B. k 183v – 184,
- D. C. 01:10:58 do 01:36:44 rozprawy z dnia 2.04.2015 r.,
- M. S. (2) 00:04:23 - 00:24:10 rozprawy z dnia 2.06.2015 r.,
- zeznanie powoda G. R. 00:21:01 do 01:17:17 rozprawy z dnia 3.09.2015 r.).

Obecnie w posiadaniu pozwanej znajduje się tylko koparko-ładowarka

- okoliczność przyznana przez pozwaną J. F. na rozprawie w dniu 3.09.2015 roku.

G. R. od dnia 1.02.2010 r. prowadzi działalność gospodarczą – Przedsiębiorstwo Budowlano – (...).

(dowód: zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej k.82).

W świetle tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo należało uznać za niezasadne.

Jest poza sporem, że strony pozostawały ze sobą w nieformalnym związku od 2001 roku do września 2009 r, przy czym wspólnie zamieszkiwali i prowadzili gospodarstwo domowe od połowy 2006 roku. Niniejszym powództwem powód domagał się od pozwanej zapłaty kwoty 217.000 zł. na podstawie przepisu art. 405 kc, twierdząc, że w czasie trwania konkubinatu wyłożył środki pieniężne na zakup przez pozwaną: lokalu mieszkalnego położonego w Ś. przy ul. (...), ładowarki teleskopowej (...) oraz koparko-ładowarki.

W ocenie Sądu okoliczności tej jednak w przekonywujący sposób nie udowodnił.

Jak wynika z treści aktu notarialnego – umowy sprzedaży lokal mieszkalny położony przy ul. (...) został nabyty przez pozwaną dnia 23.05.2005 roku za cenę 27.000 zł. Część ceny nabycia (5.000 zł) została zapłacona przed sporządzeniem umowy. Resztę ceny w kwocie 22.000 zł. pozwana zobowiązała się uiścić niezwłocznie po uruchomieniu kredytu w Banku (...) SA, nie później niż do dnia 25.05.2005 r.

Z umowy kredytu mieszkaniowego „Własny kąt” z dnia 20.05.2005 r. wynika, że pozwana zaciągnęła w tym banku kredyt hipoteczny w wysokości 8.350 CHF. Powyższe dokumenty wskazują zatem jednoznacznie, że nabywcą w/w lokalu była pozwana J. K. (wówczas F.), za posiadane przez nią środki pieniężne, i że nabycie to nastąpiło przed nawiązaniem wspólnego pożycia stron.

Z zaświadczenia Burmistrza Ś. (k. 574) wynika, że pozwana działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Budowlane (...), rozpoczęła od dnia 15.09.2006 r, a więc już po tym jak strony wspólnie zamieszkały.

Z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków a także samych stron wynika, że pozwana w prowadzonej działalności zatrudniała pracowników do obsługi maszyn, chociaż zdarzało się, że prace wykonywał także powód. Z przedłożonych rachunków i faktur wynika, że umowy z kontrahentami zawierała firma pozwanej. To pozwana płaciła podatek dochodowy, zawierała umowy leasingu, których przedmiotem były maszyny wykorzystywane przez nią w prowadzonej działalności: koparko-ładowarka i ładowarka teleskopowa. Potwierdzają to zeznania podatkowe pozwanej PIT (znajdujące się w kopercie) oraz dokumenty w postaci aneksów do umów leasingu nr (...)

i (...), faktury zapłaty czynszu, pismo (...) SA z 17.09.213 r, protokół zdawczo-odbiorczy, ugoda 5/08/08/UW. Powód miał problemy z prawem, problemy z alkoholem. To pozwana była osobą decyzyjną w firmie. W takich okolicznościach trudno jest przyjąć wersję powoda, że to on faktycznie prowadził działalność gospodarczą, chociaż niewątpliwie jest że

wspomagał czasami pozwaną w prowadzeniu tej działalności, wykonując prace jako operator maszyn lub prowadząc rozmowy z kontrahentami. G. R. nie przedstawił jednak żadnych przekonujących dowodów potwierdzających fakt prowadzenia przez niego a nie pozwaną przedsiębiorstwa świadczącego usługi sprzętem budowlanym.

Nie ulega wątpliwości, że z dochodów firmy utrzymywała się cała rodzina stron: strony, dzieci powoda z poprzedniego związku, wspólne dziecko stron, płacony był czynsz za korzystanie z koparko-ładowarki i ładowarki teleskopowej, przeprowadzony remont mieszkania powoda, w którym strony wspólnie mieszkały, spłacane raty kredytu hipotecznego zaciągniętego przez pozwaną.

W okolicznościach sprawy trudno przyjąć, że praca powoda stanowiła coś więcej niż jego wkład na rzecz wyżej wymienionych wydatków związanych w szczególności z remontem mieszkania powoda, utrzymaniem powoda oraz dziecka stron, a także dzieci z poprzedniego związku powoda.

Swoje zważenia Sąd oparł na niekwestionowanych dokumentach zgromadzonych w sprawie oraz zeznaniach świadków i stron, dając im wiarę jedynie w tej części, w której pokrywają się wzajemnie, wzajemnie się uzupełniają i nie pozostają ze sobą w sprzeczności.

O tym, że to pozwana faktycznie prowadziła działalność, była osobą decyzyjną w firmie zeznali świadkowie, J. B., który pełnił funkcję kuratora sądowego i sprawował nadzór nad władzą rodzicielską powoda w latach 2007 – 2010, M. S. (1), R. M. (2), D. C., K. C., T. F., M. S. (2), R. M. (1), B. Ł., M. L. a także pozwana.

Świadek K. R. (1) zeznał, że pozwana miała zarejestrowaną działalność gospodarczą a prace sprzętem wykonywał w niej powód. Podobnie zeznawał świadek M. Z.. Z kolei świadek G. T. zeznał, że prowadził z powodem rozmowy w sprawie wykonania dla jego firmy usług koparki i koparko-ładowarki, że prace tym sprzętem wykonywał powód. Z zeznań ostatnich świadków nie sposób jednak wywieść, że pozwana nie prowadziła zarejestrowanej na nią działalności gospodarczej i że tę działalność prowadził faktycznie powód. Potwierdzają one bowiem jedynie fakt, że niektóre rozmowy z kontrahentami prowadził powód, jak również to, że powód osobiście wykonywał niektóre prace. Dlatego też Sąd tym zeznaniom dał wiarę jedynie w tej części, w której znajdują one pokrycie w zeznaniach większości świadków, zeznaniach pozwanej oraz w pozostałym materiale dowodowym.

W takiej samej części Sąd dał wiarę zeznaniom powoda a także pozwanej.

Stwierdzić także należało, iż niniejsze postępowanie nie wykazało, a przynajmniej powód tego w żaden przekonujący sposób nie udowodnił, że prowadzona działalność gospodarcza przynosiła dochody o znacznej wysokości w okresie gdy strony pozostawały we wspólnym gospodarstwie domowym. Z analizy zeznań podatkowych pozwanej wynika bowiem, że dochód pozwanej w 2006 r. wyniósł 27.241,43 zł, za 2007 r. 115,04 zł, 2008 r. 3.075,93 zł, 2009 r. 61.316,70 zł; oraz to, że pozwana ponosiła wysokie koszty związane z uzyskaniem przychodu. Wobec tego, Sąd uznał, że powód nie udowodnił iż składniki majątkowe wymienione przez niego w pozwie tj. lokal mieszkalny położony w Ś. przy ul. (...), ładowarka teleskopowa oraz koparko-ładowarka zostały nabyte przez pozwaną w czasie trwania konkubinatu stron za środki pochodzące od powoda. W związku z tym Sąd oddalił wnioski dowodowe zgłoszone przez powoda w piśmie z dnia 13.09.2015 r. oraz piśmie z dnia 2.12.15 r., uznając że ich przeprowadzenie jest w tej sytuacji zbędne i zmierza jedynie do przedłużenia postępowania i powstania dodatkowych kosztów.

Nie ma bowiem wątpliwości, gdyż udowodnione to zostało w/w wskazanymi dowodami, iż w/w maszyny były przedmiotem umów leasingu operacyjnego, zawartych przez pozwaną. Umowa leasingu określona jest przez

przepis art. 709¹ kc, stanowiącego że przez umowę leasingu finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania albo używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego. Tak więc, jak wynika z powyższych dowodów pozwana była jedynie korzystającym z przedmiotowych maszyn, a nie ich właścicielem.

Ponieważ powód cofnął swoje żądanie w zakresie samochodu marki D. (...) oraz ubijarki do gruntu Sąd zaniechał orzekanie co do tych przedmiotów. Podnieść jednak należy, że również co do nich powód nie udowodnił zasadności swego żądania –

co do ubijarki do gruntu nie wskazał żadnych dowodów, natomiast co do samochodu D. (...) o jego własności świadczy umowa kupna-sprzedaży z dnia 28.03.2007 r.

(k. 135).

Wyrok z dnia 17.12.2015 r. zaskarżył apelacją powód w całości. Rozstrzygnięciu zarzucił:

- nierozpoznanie istoty sprawy, polegające na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania powoda i niewyjaśnienie okoliczności faktycznych istotnych dla merytorycznego rozstrzygnięcia o żądaniu powoda,

- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 kpc poprzez zastąpienie zasady swobodnej oceny dowodów, oceną dowolną polegającą na daniu wiary świadkom zeznającym na korzyść pozwanej przy bezpodstawnym odmówieniu wiarygodności świadkom zeznającym na korzyść powoda,

- sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym polegającą na przyjęciu, że pozwana faktycznie prowadziła działalność gospodarczą w branży budowlanej zarejestrowana na jej nazwisko, a w konsekwencji samodzielnie osiągała dochody wystarczające na nabycie spornych składników majątkowych,

- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 227 kpc poprzez niezasadne oddalenie wniosków dowodowych pełnomocnika powoda zawartych w pismach z dnia 13.09.2015 r. oraz 2.12.2015 r. o przeprowadzenie dowodów z dokumentów oraz opinii biegłego na okoliczność ustalenia składników majątkowych pozostających w posiadaniu pozwanej oraz źródeł sfinansowania nabycia tych składników,

- art. 328 § 2 kpc poprzez niepoczynienie rozważań co do podstawy prawnej wyroku, w sytuacji gdy materialnoprawną podstawą orzeczenia o zasadności roszczenia winny stanowić przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, tj. art. 405 kc i następne,

- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 405 kc i następne poprzez ich niezastosowanie.

Powołując się na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji wraz ze stosownym rozstrzygnięciem o kosztach procesu. – k. 694-696

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego. – k. 720-723

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny uznaje ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy za prawidłowe i przyjmuje je za własne. W pełni podziela też przedstawione wywody prawne, które doprowadziły do rozstrzygnięcia, z którym powód się nie zgadza.

Sąd Apelacyjny nie podziela zarzutu apelującego niespełniania przez zaskarżone orzeczenie wymogów z art. 328 § 2 kpc. O skutecznym postawieniu zarzutu naruszenia art. 328 § 2 kpc można mówić tylko wtedy, gdy uzasadnienie orzeczenia nie zawiera elementów pozwalających na weryfikację stanowiska sądu, a braki uzasadnienia w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej muszą być tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona, bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. Zarzut ten może więc odnieść skutek jedynie w tych wyjątkowych sytuacjach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia. Przesłanki te nie zachodzą w rozpoznawanej sprawie. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku pozwala w pełni na poddanie ocenie rozumowania Sądu I instancji oraz motywów, który zdecydowały o wydaniu kwestionowanego orzeczenia.

Oczywiście chybiony okazał się zarzut nierozpoznania przez Sąd I instancji istoty sprawy. Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu I instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Oceny, czy sąd I instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się po przeanalizowaniu żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania wyjaśniającego. W niniejszej sprawie Sąd I instancji niewątpliwie prowadził postępowanie dowodowe związane z przedmiotem sprawy, a poczynione ustalenia doprowadziły do uznania zgłoszonych roszczeń za niezasadne.

W ocenie Sądu Apelacyjnego chybiony okazał się zarzut naruszenia art. 227 kpc poprzez oddalenie wniosków dowodowych zgłoszonych w pismach z 13.09.2015 r. i 2.12.2015 r. Należy uznać, że do naruszenia art. 227 kpc dochodzi wówczas, gdy sąd oddala wnioski dowodowe zmierzające do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy. Takiej sytuacji w niniejszym przypadku nie było.

Przede wszystkim wskazać należy, że Sąd przeprowadził szereg dowodów z dokumentów albowiem w odpowiedzi na wnioski zgłoszone przez powoda w piśmie z 13.09.2015 r. pozwana przedłożyła szereg dokumentów, które były podstawą ustaleń faktycznych w sprawie. – pismo pozwanej z 27.10.2015 r. wraz z załącznikami – k. 308-665

Po wtóre, oddalenie pozostałych wniosków dowodowych powoda było uzasadnione albowiem prowadzenie dalszych dowodów, w tym z opinii biegłych było w świetle poczynionych ustaleń zbędne.

Wreszcie podnieść należy, że po oddaleniu wniosków na rozprawie w dniu 3.12.2015 r. powód nie zgłosił zastrzeżenia z art. 162 kpc i tym samym nie przysługuje mu prawo powoływania się na ewentualne uchybienie w postaci oddalenia wniosków dowodowych na dalszym etapie postępowania.

W dalszej kolejności rozważenia wymagają zarzuty naruszenia przepisów postępowania, gdyż dopiero ustalony i niekwestionowany stan faktyczny pozwala odnieść się do zarzutu naruszenia prawa materialnego.

Podstawowym zarzutem apelacji był zarzut dokonania błędnej oceny materiału dowodowego, co spowodowało błędne ustalenie stanu faktycznego prowadzącego do oddalenia powództwa.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzut ten nie okazał się uzasadniony.

Sąd I instancji dokonał szczegółowej analizy zebranego materiału dowodowego, w tym przedłożonych dokumentów, zeznań świadków oraz stron i nie sposób zarzucić Sądowi, że przy ocenie tych dowodów przekroczył granice swobodnej oceny dowodów zakreślone normą art. 233 § 1 kpc.

Swobodna ocena dowodów odnosi się do wyboru określonych środków dowodowych i sposobu ich przeprowadzenia. Mają być one ocenione konkretnie i w związku z całym zebrany materiał dowodowy. Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia

kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału.

Swobodna ocena dowodów nie jest całkowicie dowolna. W doktrynie i orzecznictwie formułowane są reguły ocenne, które mają pomóc sędziemu, a wyprowadzane są przede wszystkim z prawidłowej wykładni obowiązujących w postępowaniu dowodowym przepisów.

Jednym z czynników określającym granice swobodnej oceny dowodów jest czynnik logiczny. Czynnik logiczny oznacza, że sąd ma obowiązek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych. Rozumowanie sędziego z reguły ma charakter rozumowania dedukcyjnego i powinien on zatem kierować się określonymi schematami, przewidzianymi w logice formalnej dla tego typu rozumowań. W konsekwencji między wnioskami sądu, które wyprowadza on przy ocenie poszczególnych dowodów, nie mogą istnieć sprzeczności. Wszystkie wnioski muszą stanowić logiczną całość.

Swobodna ocena dowodów ujęta jest w ramy proceduralne, tzn. musi odpowiadać pewnym warunkom określonym przez prawo procesowe. Oznacza to po pierwsze, że sąd może oprzeć swe przekonanie jedynie na dowodach prawidłowo przeprowadzonych, z zachowaniem wymagań dotyczących źródeł dowodzenia oraz zasady bezpośredniości. Po drugie, ocena dowodów musi być dokonana na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Sąd musi ocenić wszystkie przeprowadzone dowody oraz uwzględnić wszelkie towarzyszące im okoliczności (np. zachowanie świadka, autentyczność dokumentu, źródło informacji), które mogą mieć znaczenie dla oceny mocy i wiarygodności tych dowodów. Po trzecie, sąd zobowiązany jest przeprowadzić selekcję dowodów, tj. dokonać wyboru tych, na których się oparł i ewentualnie odrzucić inne, którym odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Wiąże się to z obowiązkiem należytego uzasadnienia orzeczenia.

Przez moc dowodową rozumie się siłę przekonania, jaką uzyskał sąd wskutek przeprowadzenia określonych dowodów o istnieniu lub nieistnieniu faktu, którego on dotyczy. Ocena wiarygodności dowodu zależy od środka dowodowego. Sąd, oceniając wiarygodność decyduje o tym czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę, czy też nie.

Przy ocenie dowodów, tj. ich wiarygodności i mocy, istotną rolę odgrywają zasady doświadczenia życiowego. W tym zakresie będą miały szczególne znaczenie powszechne zasady doświadczenia. Są one brane pod uwagę przez skład orzekający w szerokiej mierze, będąc czymś nieodłącznym od operacji stosowanych przy rozważaniu wiarygodności i mocy dowodów.

Oczywistym jest, że przysługujące sądowi prawo swobodnej oceny dowodów musi być tak stosowane, aby prawidłowość jego realizacji mogła by sprawdzona w toku instancji.

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 kpc wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu. – zobacz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6.11.1998 r., II CKN 4/98, niepubl.

W świetle powyższych uwag stwierdzić trzeba, że podniesiony przez skarżącą zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc, polegający na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów nie jest uzasadniony.

Sąd dokonał wszechstronnego i wnikliwego rozważenia zebranego materiału dowodowego, oceniając wszystkie dowody przeprowadzone w postępowaniu dowodowym oraz wszystkie okoliczności towarzyszące przeprowadzeniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności. Szczegółowo wskazał w jakim zakresie uznał wiarygodność i moc dowodów z zeznań świadków J. B., M. S. (1), R. M. (2), D. C., K. C., T. F., M. S. (2), R. M. (1), B. Ł., M. L., K. R. (1), M. Z. i G. T., a także zeznań stron. Nie sposób zarzucić Sądowi I instancji, że przy tej ocenie uchybił zasadom logicznego rozumowania lub zasadom doświadczenia życiowego.

Oczywiście nieuzasadnione jest twierdzenie skarżącego, że na podstawie zeznań świadków M. S. (1), R. M. (2), K. R. (1) i G. T. należało wyprowadzić wniosek, że to tylko powód był osobą stojącą za zyskami osiąganymi z działalności gospodarczej zarejestrowanej na pozwaną, którą pełniła według powoda wyłącznie rolę figuranta. Sąd ustalił, że powód miał udział w zawieraniu umów na wykonywane roboty i sam wykonywał część prac, ale pomijanie w tym zakresie roli pozwanej byłoby oczywiście sprzeczne ze zgromadzonymi dowodami. Zauważyć trzeba, że pozwana dysponowała kilkoma maszynami i jest oczywistym, że gdy wszystkie maszyny były wykorzystywane w pracy, to na niektórych pracowali pracownicy, a nie powód. Ponadto podkreślić trzeba, że w okresie, gdy powód odbywał karę pozbawienia wolności w roku 2009 to pozwana samodzielnie prowadziła przedmiotową działalność. Również samodzielnie pozwana prowadziła tę działalność po rozpadzie konkubinatu.

Argumenty podniesione w apelacji w żaden sposób nie mogły zmienić tej oceny. Apelacja w gruncie rzeczy sprowadzają się do polemiki z niewadliwymi ustaleniami Sądu, a to nie mogło wywołać pozytywnego skutku. Skarżący nie wykazał, aby Sąd w swej ocenie dowodów naruszył zasady logiki lub zasady doświadczenia życiowego. Sąd Apelacyjny takiego naruszenia również nie stwierdził.

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc nie został wykazany.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut błędnego ustalenia stanu faktycznego. Ustalenia Sądu Okręgowego znalazły oparcie w dowodach przeprowadzonych przed Sądem.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko, że skarżący nie wykazał, aby w trakcie trwania konkubinatu doszło do przesunięcia z majątku powoda do majątku pozwanej, albo że w czasie trwania związku tylko powód doprowadził do powstania majątku, który obecnie znajduje się w posiadaniu pozwanej i podlegałyby rozliczeniu. Dotyczy to zarówno lokalu mieszkalnego jak i maszyn budowlanych i rozliczenia pożytków z prowadzonej przez pozwaną działalności po rozpadzie konkubinatu.

Lokal mieszkalny położony w Ś. przy ul. (...) pozwana nabyła 23.05.2005 r. W części zakupiony został za gotówkę (5.000 zł), a w pozostałym zakresie (22.000 zł) na kredyt zaciągnięty przez pozwaną i spłacany przez nią. Początkowo pozwana w nim zamieszkała, a po przeprowadzeniu się do mieszkania powoda mieszkanie to zostało wynajęte. W tym okresie pozwana była osobą bezdzietną, pracowała i miała własne źródło dochodów. Po wynajęciu mieszkania posiadała dodatkowy dochód z tytułu wynajmu, który mógł być przeznaczony na spłatę kredytu. Twierdzenia powoda, że to on w całości sfinansował zakup tego mieszkania, zarówno co do wpłaty gotówkowej oraz spłaty rat kredytowych okazały się całkowicie gołosłowne.

Oczywiście bezzasadne jest twierdzenie powoda, że w czasie trwania konkubinatu zakupił ładowarkę teleskopową (...) i koparko-ładowarkę C. 3 CX. Powód nie wskazał żadnego dowodu na tę okoliczność.

W trakcie trwania konkubinatu pozwana w ramach prowadzonej działalności gospodarczej korzystała z dwóch maszyn: ładowarki teleskopowej (...) 530-70 i koparko-ładowarki (...) 3 CX. Obie maszyny były przedmiotem leasingu operacyjnego (art. 709¹ kc i następne) i w trakcie trwania umowy stanowiły własność leasingodawcy. Pozwana jako leasingobiorca miała prawo użytkować obie maszyny i pobierać z nich pożytki oraz obowiązek opłacania rat leasingowych. Oczywiście jest, że bieżące raty leasingowe były opłacane ze środków wypracowanych w ramach prowadzonej przez pozwaną działalności gospodarczej. Stanowiły one koszt prowadzonej działalności. Obie umowy leasingu operacyjnego zakończyły się już po rozpadzie konkubinatu. W obu przypadkach przewidziana była możliwość wykupu sprzętu po zakończeniu umowy. Pozwana z tej opcji skorzystała i dokonała wykupu maszyn ze swoich środków i wyłącznie na swoją rzecz.

Ładowarka teleskopowa (...) 530-70 została wyleasingowana na podstawie umowy zawartej między (...) SA we W. a pozwaną w dniu 16.11.2007 r., nr umowy (...). Pierwotnie czas trwania umowy został określony na 36 miesięcy. Następnie aneksem z dnia 20.01.2010 r. został on skrócony do 26 miesięcy. W dniu 20.01.2010 r. przedmiot leasingu został przez pozwaną wykupiony za kwotę 23.202,79 zł. – k. 318, 321.

Koparko-ładowarka (...) 3 CX, rok produkcji 2000, została wyleasingowana na podstawie umowy zawartej między (...) SA we W. a pozwaną w dniu 1.09.2008 r., nr umowy (...). Umowa ta uległa rozwiązaniu w dniu 17.09.2013 r., a przedmiot leasingu został przez pozwaną wykupiony za kwotę 2.306,62 zł. – k. 334, 335 W tym miejscu podnieść należy, że koparko-ładowarka (...) 3 CX występuje w kilku odmianach i jedną z nich jest model (...) 3 C. C..

Powód wprawdzie kwestionuje, aby przedmiotem jego roszczeń była koparko-ładowarka (...) 3 CX, rok produkcji 2000, objęta umową leasingu nr (...), ale nie udowodnił, aby w trakcie trwania konkubinatu zakupił koparko-ładowarkę (...) 3 C. C., którą pozwana zabrała albo aby pozwana w ramach swojej działalności korzystała oprócz dwóch wyleasingowanych maszyn opisanych wyżej, dodatkowo z trzeciej maszyny – koparko-ładowarki (...) 3 C. C., rok produkcji 2000, którą zakupiłaby w trakcie trwania konkubinatu lub korzystałaby z takiej maszyny w oparciu o kolejną umowę leasingową. Zatem jego zarzuty nie zasługiwały na uwzględnienie.

Skoro w trakcie trwania konkubinatu pozwana korzystała w prowadzonej działalności z maszyn, które były przedmiotem leasingu, który był kontynuowany po rozpadzie konkubinatu, to oczywiście brak było podstaw do rozliczania pożytków, jakie pozwana osiągała z prowadzonej działalności po rozpadzie konkubinatu, za lata 2009-2012. Takie rozliczenie byłoby zasadne, gdyby powód wykazał, że pozwana prowadziła dalej działalność z wykorzystaniem sprzętu zakupionego w trakcie trwania konkubinatu. Tymczasem takich okoliczności powód nie wykazał. To, iż pozwana po zakończeniu umów leasingu operacyjnego, co miało miejsce już po rozpadzie konkubinatu, skorzystała z opcji wykupu maszyn jest dla niniejszej sprawy bez znaczenia. Wykup ten nastąpił wyłącznie ze środków pozwanej i wyłącznie na jej rzecz. Powód nie twierdził, aby zakup maszyn nastąpił ze środków pieniężnych wypracowanych przez strony w okresie konkubinatu. Skarżący nie wskazywał, aby w trakcie trwania konkubinatu strony zgromadziły jakieś oszczędności, które ostatecznie przejęłaby pozwana.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wyprowadzić należy wniosek, że środki wypracowane przez strony w trakcie trwania konkubinatu (zwłaszcza w okresie wspólnego zamieszkiwania) były przeznaczone na bieżące wydatki życiowe i koszty prowadzonej przez pozwaną działalności gospodarczej. W okresie wspólnego zamieszkiwania (lata 2006-2009) we wspólnym gospodarstwie domowym oprócz stron i ich wspólnego dziecka (urodzonego w (...) r.) zamieszkiwało także dwoje dzieci powoda z poprzedniego związku.

Powód nie wykazał w sprawie, aby w trakcie trwania konkubinatu doszło do przesunięć z jego majątku na rzecz majątku pozwanej, ani aby strony wypracowały jakiś majątek, który mógłby podlegać rozliczeniu.

W związku z powyższym brak było podstaw, aby dokonywać rozliczenia konkubinatu.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie i dlatego ją w całości oddalił. – art. 385 kpc.

Konsekwencją oddalenia apelacji było obciążenie powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanej w instancji odwoławczej – art. 98, 108 § 1 kpc w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 i § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. W ocenie Sądu Apelacyjnego fakt częściowego zwolnienia powoda od kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym (zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłaty od apelacji powyżej 7.000 zł – k. 705) nie uzasadniał odstąpienia od obciążenia powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanej w instancji odwoławczej. Powód wywodząc apelację musiał się liczyć z faktem, że w przypadku jej bezzasadności będzie musiał stosownie koszty obrony pozwanej w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Mariola Głowacka SSA Małgorzata Kaźmierczak SSA Jerzy Geisler